

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

NÕUKOGU

**Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon
ELi noortedialoogi üheksanda tsükli tulemuste kohta**

(2023/C 185/04)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

TULETADES MEELDE, ET

1. käesoleva resolutsiooni eesmärk on tagada, et asjaomased sidusrühmad tunnustaksid ELi noortedialoogi üheksanda tsükli tulemusi kohalikul, riiklikul ja Euroopa tasandil ning võtaksid nendega seoses järelmeetmeid, ning tagada ELi noortedialoogi protsessi ja selle tulemuste rakendamise kvaliteet ja järjepidevus. Lisaks soovitakse käesoleva dokumendiga aidata suurendada ELi noortedialoogi läbipaistvust ning anda tagasisidet üheksanda tsükli ja varasemate tsüklite jooksul tehtud töö kohta;
2. käesolev resolutsioon tugineb resolutsioonile Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027 kohta ⁽¹⁾ ja selles esitatud Euroopa noortevaldkonna eesmärkidele, samuti resolutsiooni I lisale, millega kehtestatakse suunised ELi noortedialoogi juhtimiseks, ning ELi noortedialoogi eelmiste tsüklite tulemustele. ELi noortestrategias kutsutakse üles noorte suuremale osalemisele otsustajatega peetavas dialoogis ning erineva taustaga ja eri sotsiaalsetesse rühmadesse kuuluvate noorte kaasamisele;
3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsuses (EL) 2021/2316 Euroopa noorteaasta (2022) kohta rõhutatakse vajadust anda noortele võimalused tulevikuks, mis on rohelisem, digitaalsem ja kaasavam;
4. ELi noortedialoog on ELi noorte osalusmehhanism. See on foorum järjepidevaks ühiseks noortevaldkonnas otsustajate, noorte, neid esindavate organisatsioonide ja teadlaste vaheliseks aruteluks ning konsulteerimiseks ELi tasandi koostöö prioriteetide, rakendamise ja järelmeetmete üle. ELi noortedialoog teeb võimalikuks püsiva partnerluse nende protsesside juhtimisel kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil;

⁽¹⁾ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon, millega kehtestatakse suunised ELi noortedialoogi juhtimiseks – Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027 (ELT C 189, 5.6.2019, lk 1).

5. ELi noortedialoogi üheksanda tsükli tulemused põhinevad selle vältel toimunud kolmel ELi noortekonverentsil, riiklike ja Euroopa kvalitatiivsete konsultatsioonide tagasisidel ja dialoogietapi üritustel ning rakendamisetapi tulemustel liikmesriikides ja Euroopa tasandil. Need tulemused aitavad aidavad peavoolustada noortevaldkonna eesmärgi nr 10 „Kestlik roheline Euroopa“ ja noortevaldkonna eesmärgi nr 3 „Kaasav ühiskond“ mitmetasandilist ja valdkondadevahelist rakendamist teema „Üheskoos kestliku ja kaasava Euroopa suunas“ raames;
6. COVID-19 pandeemia on rängalt mõjutanud ^(?) noorte osalemist ja suurendanud noorterühmade vahelist ebavõrdsust. Lisaks avaldavad noortele ja kogukondadele Euroopas olulist mõju Venemaa Föderatsiooni agressioonisõda Ukraina vastu ja sellest tulenev energiakriis, suurenenud ränne ja ülemaailmne inflatsioon. Asjaolu, et vähemate võimalustega noortel on väiksem juurdepääs inimõigustele ja eelkõige sotsiaalõigustele kui rohkemate võimalustega noortel, muutus nende kriiside ajal senisest veelgi ilmsemaks;
7. kaheksanda tsükli tulemusena kutsuti Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles tegema järgmist:
  - tugevdama pikaajalist institutsioonilist mälu ja ELi noortedialoogi tsüklite vahelise töö järjepidevust;
  - korraldama korrapäraseid noorte juhitud ja piisavalt toetatud arvamuste vahetusi ja tegevuse koordineerimist eesistujariikide kolmikute, komisjoni ja Euroopa Noortefoorumi vahel ning avalikustama Euroopa juhtrühma dokumendid Euroopa Noorteportaalis;
  - andma ELi noortedialoogi protsessi kõigis etappides osalevatele noortele ja noorteorganisatsioonidele pidevat tagasisidet, et tagada sisukas dialoog ja noorte osalemine kõigil tasanditel;
  - seadma ELi noortedialoogi prioriteediks ja muutma selle nähtavaks riiklikel ja ELi tasandi üritustel ning edendama noorte osalemist kõigil tasanditel toimuvates otsustusprotsessides;
8. ELi noortedialoogi üheksanda tsükli töövahend võimaldas riiklikel tööriühmadel koguda andmeid tsükli jaoks koostatud kavade ja heade tavade näidete kohta. Need tehti kindlaks viies põhivaldkonnas:
  - a) teave ja haridus,
  - b) meetmed ja võimestamine,
  - c) juhtimine,
  - d) liikuvus ja solidaarsus,
  - e) juurdepääs taristule.

Selle protsessi käigus koguti noorte arvamusi ning aidati kaasa töömeetodite ja parimate tavade väljatöötamisele, hõlbustades ELi noortedialoogi üheksanda tsükli rakendamist;

TUNNISTADES, ET

9. ELi noortedialoog põhineb sellel, et eestvedaja rollis on ühised riiklikud tööriühmad, mille tegevust koordineerivad võimaluse korral riiklikud noortenõukogud. See võimaldab hulgal erinevatel noortel dialoogis osaleda ning kaasab protsessi mitmesuguseid riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke sidusrühmi;
10. rahvusvaheliste valitsusväliste noorteorganisatsioonide panus on oluline, et tuua poliitikadialoogi erinevaid vaatenurki kogu Euroopast ning tagada kvaliteetsete seisukohtade saamine ELi noortedialoogi protsessi riikidevahelise mõõtmekohta;

^(?) Eurofound (2021), „Impact of COVID-19 on young people in the EU“ (COVID-19 mõju ELi noortele), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

LEIAVAD, ET

11. riiklikud töörühmad ja rahvusvahelised valitsusvälised noorteorganisatsioonid kasutasid mitmesuguseid meetodeid, nagu dialoogid ja ümarlauaüritused (nii veebis kui ka mujal), sotsiaalmeediaküsitlused ja vähemate võimalustega noortele suunatud tegevus;
12. ELi noortedialoogi üheksanda tsükli elluviimise oluline aspekt oli see, et tsükli ja kõigi selle tegevuste kavandamise, planeerimise, rakendamise, seire, hindamise ja järelmeetmete keskmes olid noored ja noorteorganisatsioonid, näiteks tagati eesistujariigi noortenõukogudele õigus osaleda Euroopa juhtrühma juhtimises;

VÕTAVAD TEADMISEKS JÄRGMISED EL-I NOORTEKONVERENTSI SOOVITUSED ^(?):

13. soovitus esimese alateema kohta, mis käsitleb teavet ja haridust: „Soovime, et liikmesriigid tagaksid võrdse juurdepääsu kestlikkust ja kliimamuutusi käsitlevale kasutajasõbralikule teabele läbi kaasava ja võimestava mitteformaalse ja formaalhariduse, edendades põlvkondadevahelist dialoogi ja õppimist“;
14. soovitus teise alateema kohta, mis käsitleb meetmeid ja võimestamist: „Me kutsume liikmesriike üles tagama selliste sõltumatute nõuandekogude (nt noortenõukogud) olemasolu kohalikul tasandil, mis koosnevad noortest ja mille liikmed valitakse välja noorte poolt, kusjuures valdkonnaülevalt tuleks keskenduda vähemate võimalustega noortele, järgides kestlikku lähenemisviisi“;
15. soovitus kolmanda alateema kohta, mis käsitleb juhtimist: „Soovitame välja töötada õigusaktid, millega tagatakse vastutus ja läbipaistvus keskkonna- ja kestliku arengu poliitika kujundamise protsessides ning toetatakse osalemis- ja hindamismehhanisme, mis seda võimaldavad (nt noorteorganisatsioonid, noortele avalduva mõju hindamised (*youth tests*) kohalikul, piirkondlikul ja Euroopa tasandil“;
16. soovitus neljanda alateema kohta, mis käsitleb liikuvust ja solidaarsust: „Kutsume Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles koostama formaalhariduse sektorile ja tööturule suunatud tegevuskavasid, et tagada vabatahtlikus tegevuses osalemise ja õpirände kaudu omandatud kogemuste ja võtmepädevuste ametlik tunnustamine“;
17. soovitus viienda alateema kohta, mis käsitleb taristut: „Soovitame Euroopa Komisjonil ja liikmesriikidel pakkuda universaalset, mitut transpordiliiki hõlmavat taskukohast ja kättesaadavat noorte kliimapiletit ühistranspordi kasutamiseks piirkondlikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil ning Euroopa Komisjonil toetada liikmesriike kestlike ühistranspordilahenduste edendamisel“;

TUNNISTAVAD, ET

18. ELi noortekonverentsil osalejad rõhutasid vajadust muuta ELi noortedialoogi kõik aspektid kaasavamaks ja mitmekesisemaks ning parandada sellest eri noorterühmade teavitamist, sealhulgas pikaajalise kommunikatsioonistrateegia kaudu, nt ühise logo, tulemuste laiaulatusliku tutvustamise ning kättesaadava ja noortesõbraliku teabe abil, mis jõuab kaugemale konverentsi delegaatidest ja ELi noortedialoogi peamistest osalistest;
19. lisaks rõhutasid ELi noortekonverentsil osalejad, et tõhus valdkondadevaheline koostöö nii riiklikul kui ka ELi tasandil on oluline selleks, et rakendada ELi noortedialoogi tulemusi väljaspool noortepoliitikat ning saavutada nende mõju avaldumine ka väljaspool noortesektorit. Lisaks märgiti, et liikmesriikidel ja riiklikel töörühmadel on oluline roll süstemaatilise seire ja tagasiside pakkumisel, et suurendada protsessi sisemist läbipaistvust;

^(?) Need on soovitusel, mis sõnastati ELi noortedialoogi üheksanda tsükli lõpus 2023. aasta märtsis toimunud ELi noortekonverentsil. Vt ka lisa II lisa 1.–5. soovitusel täiendavaid kokkuvõtteid.

PEAVAD TERVITATAVAKS

20. otsust Euroopa noorteaasta (2022) kohta, (*) milles juhitakse tähelepanu noortele ja nende olulisele rollile ühiskonnas ning COVID-19 pandeemia ajal kõige rohkem kannatanud noore põlvkonna võimestamisele ja enesekindluse taastamisele;
21. Euroopa Noorteportaali arengut ja selle taas kinnitust leidnud funktsiooni ELi noortedialogi ja sellega seotud dokumentide ühtse kontaktpunktina, mis aitab tagada institutsioonilise mälu tsüklite vahelisel ajal;
22. nõukogu järeldusi „Noorte kui muutuste elluvijate tõhusam kaasamine keskkonna kaitseks“, eelkõige asjaolu, et rõhku on pandud noorte toetamisele nende keskkonnaga seotud tegevuses ja nende agentsusele ühiskonna kui terviku jätkuvas arengus;
23. nõukogu järeldusi põlvkondadevahelise mõõtme edendamise kohta noortevaldkonnas dialoogi ja sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamiseks, milles rõhutatakse eelkõige rahumeelse ja sidusa ühiskonna ülesehitamisel eri põlvkondade kogemuste ja pädevuste koondamisest saadava kasu rõhutamist;
24. ELi noortedialogi kaheksanda tsükli rõhuasetust noortevaldkonna eesmärgile nr 9 „Koht ja osalusvõimalused kõigile“ ning osalusprotsessi, mille tulemusel kiideti heaks nõukogu järeldused mitmetasandilise valitsemise tugevdamise kohta noorte otsustusprotsessides osalemise edendamisel ning nõukogu järeldused noorte sisukat osalemist hõlbustavate ja noortele mõeldud kodanikuühiskonna tegutsemisruumide säilitamise ja loomise kohta;
25. noorte ja riiklike töörühmade aktiivset osalemist ELi noortedialogi üheksandas tsüklis ning noorteorganisatsioonide kaasamist mitmesugustesse üritustesse, mille kaudu antakse tagasisidet kogu tsükli ja Euroopa noorteaasta rakendamise jooksul. Samuti noorte osalemist haridus- ja noorteministrite mitteametlikul kohtumisel Strasbourgis, noorte Euroopa projektis osalemise teemalisel seminaril Strasbourgis ning konverentsil „Claim the future“ („Haarake tuleviku ohjad“) Brüsselis, et teha kokkuvõtte Euroopa noorteaasta saavutustest ja arutleda selle tulemuste üle;

KUTSUB LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES KOOSKÕLAS SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTTEGA JA OMA VASTAVATES PÄDEVUSVALDKONDADES

26. kaaluma ELi noortedialogi üheksanda tsükli 1.–5. alateemaga seotud asjakohaseid poliitikameetmeid rakendades ja hinnates eespool punktides 13–17 nimetatud soovitusi, kui see on asjakohane;
27. võtma ELi noortedialogi üheksanda tsükli tulemusi koostoimes kõigi noori mõjutavate poliitikameetmetega arvesse praeguse noortepoliitika rakendamisel ja hindamisel ning tulevase noortepoliitika kujundamisel. Uurima täiendavaid viise, kuidas rakendada Euroopa noortevaldkonna eesmärgi nr 10 ja nr 3 ning nende alleesmärgi;
28. soodustama, tunnustama ja vajaduse korral rahaliselt toetama noorte algatatud ja juhitud meetmeid ja programme kestliku arengu valdkonnas, eelkõige meetmeid ja programme, millega võideldakse kliimamuutuste vastu ja suurendatakse kaasatust, et noored saaksid olla muutuste elluvijad ühiskonnas tervikuna;
29. tugevdama ja parandama ELi noortedialogi protsessi, võttes arvesse ja võimaluse korral kohaldades ELi noortedialogi üheksanda tsükli parimaid tavasid ja selle rakendamise põhimõtteid, eelkõige seades noored ja noorteorganisatsioonid protsessi keskmesse ning tagades, et ELi noortedialog on noorte juhitud protsess, mille raames toimub noorte ja otsustajate vahel konstruktiivsele lahendusele suunatud dialoog;

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsus (EL) 2021/2316 Euroopa noorteaasta (2022) kohta (ELT L 462, 28.12.2021, lk 1).

30. suurendama vajaduse korral riiklike noortenõukogude mõjuvõimu riiklike töörühmi eest vedavate sidusrühmadena, et võimaldada neil ELi noortedialogi riiklikul tasandil koordineerida ja rakendada;
31. kutsuma asjaomaseid osalisi üles tagama riiklikele noortenõukogudele stabiilse haldus- ja rahalise toetuse ning vajalikud vahendid Euroopa juhtühma juhtimises osalemiseks, kui see on asjakohane, et võimaldada neil võtta juhtroll ELi noortedialogis oma liikmesriigi eesistumise ajal, eelkõige programmi „Erasmus+“ noori käsitleva peatüki kaudu kooskõlas selle õigusliku aluse ja ELi finantsmäärusega;
32. julgustama noori, noorteorganisatsioone ja muid noortevaldkonna sidusrühmi kasutama rohkem ära ELi programmi „Erasmus+“ noori käsitleva peatüki kaudu pakutavaid rahastamisvõimalusi, et tugevdada noorte osalust ja noortedialoge kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil ning kaasata neid tihedamalt ELi noortedialogi protsessi, kui see on asjakohane;
33. tunnistama, et rahvusvaheliste valitsusväliste noorteorganisatsioonide osalemine ELi noortedialogi protsessis ja sellesse panustamine on oluline tegevus selle tagamiseks, et dialoogil on tugev Euroopa mõõde, ning vajaduse korral tagama vajalikud eeltingimused nende aktiivseks osalemiseks ELi noortedialogi protsessis ja sellesse kaasamiseks;
34. jätkama tööd, mida tehti kõigil tasanditel Euroopa noorteaasta jooksul, et seada ELi noortedialogi prioriteediks ja suurendada selle nähtavust kohaliku, piirkondliku, riikliku ja ELi tasandi üritustel ning edendada kaasavat noorte osalust otsustusprotsessides kõigil tasanditel kooskõlas noorte kaasamise parimate tavadega;
35. tagama, et Euroopa tasandil on olemas pikaajaline kommunikatsioonistrateegia, et laiendada ELi noortedialogiga seotud teavitamist noortesõbralikul viisil, ning vajaduse korral pakkuma riiklikele töörühmadele täiendavat tuge, et nad saaksid tõhustada ELi noortedialogiga seoses oma kommunikatsiooni. Kommunikatsioonistrateegia loomisel tuleks eelistatult eestvedajatenähtavusega kaasata noorteorganisatsioonid ning muu hulgas tuleks kõigi ELi noortedialogi meetmete märgistamiseks Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil kasutada ELi noortedialogi ühist logo;
36. võtma asjakohaseid meetmeid lõimimaks noorte sisulise kaasamise kõigisse asjakohastesse poliitikavaldkondadesse kooskõlas Euroopa noorteaasta raames ellu viidud tegevustega, et edendada noorte perspektiivi kõigis asjakohastes poliitikavaldkondades. Noortepoliitika valdkond peaks sillutama teed muude poliitikakujundamise valdkondade juurde, et tagada laste ja noorte hääle võimendamise ja kaasamine muudes sektorites;
37. arendama edasi ELi noortedialogi tulemustega seotud seiret ja tagasisidet, et suurendada läbipaistvust ja tagada noorte sisuline osalemine otsustusprotsesside kõigis osades ja etappides;
38. pakkuma tuge ning sihipäraseid vahendeid ja meetodeid, et jõuda noorteni, kes tavaliselt ELi noortedialogis ei osale, sealhulgas vähemate võimalustega noorteni, ning neile ettevalmistust pakkuda. Kõnealust tuge, vahendeid ja meetodeid võiks juhtumipõhiselt kohandada vastavalt konkreetsetele rühmapõhistele vajadustele. Eesmärk oleks pakkuda lihtsaid kommunikatsioonivahendeid, et selgitada ELi noortedialogi ja Euroopa institutsioonide rolli noortesõbralikul viisil ning pakkuda asjakohast tuge kogu protsessi vältel;
39. vajaduse korral töötama kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil välja meetodid ja rakendusvahendid selleks, et võtta ELi noortedialogi ja ELi noortekonverentside ning Euroopa noorteaasta sõnumitest ja nõudmistest lähtuvaid meetmeid;

KUTSUVAAD KOMISJONI ÜLES KOOSKÕLAS SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTTEGA

40. arendama Euroopa noorteaasta ja ELi noortedialogi üheksanda tsükli headele tavadele tuginedes noortesõbralikul viisil edasi ELi Noorteportaali ja muid asjakohaseid kommunikatsioonivahendeid, et suurendada ELi noortedialogi kasutajasõbralikkust ja nähtavust;

41. kaasama ELi noortekoordinaatori veelgi enam noorte osaluse kõigisse asjakohastesse ELi poliitikavaldkondadesse lõimimisse kooskõlas Euroopa noorteaasta tulemustega ning suurendama ELi noortedialoogi kui noorte osaluse lõimimise vahendi nähtavust;

NING MÄRGIVAD LISAKS, ET

42. järgmise eesistujariikide kolmiku (Hispaania, Belgia ja Ungari) üldine temaatiline prioriteet on „ME VAJAME NOORI“;
  43. ELi noortedialoogi soovitakse selle kümnenda tsükli jooksul edasi arendada ja tugevdada, võttes arvesse varasemate tsüklite tulemusi, soovitusi, saavutusi ja hindamist.
-

LISA I

VIITED

- Bárta O., Moxon D. (2023). ELi noortedialoogi üheksanda tsükli rakendusetapi aruanne. DOI: 10.5281/zenodo.7696299.
- Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused, milles käsitletakse mitmetasandilise valitsemise tugevdamist noorte otsustusprotsessides osalemise edendamisel (ELT C 241, 21.6.2021, lk 3).
- Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused Euroopa noorte demokraatia-teadlikkuse ja demokraatliku kaasatuse edendamise kohta (ELT C 415, 1.12.2020, lk 16).
- Nõukogu järeldused „Noorte kui muutuste elluvijate tõhusam kaasamine keskkonna kaitseks“ (ELT C 159, 12.4.2022, lk 9).
- Nõukogu järeldused põlvkondadevahelise mõõtme edendamise kohta noortevaldkonnas dialoogi ja sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamiseks (ELT C 495, 29.12.2022, lk 56).
- Nõukogu järeldused, milles käsitletakse noorte sisukat osalemist hõlbustavate ja noortele mõeldud kodanikuühiskonna tegutsemisruumide säilitamist ja loomist (ELT C 501 I, 13.12.2021, lk 19).
- Nõukogu resolutsioon struktureeritud dialoogi kohta ja pärast 2018. aastat noortevaldkonna Euroopa koostööpoliitika kontekstis noortega peetava dialoogi tulevaste arengute kohta (ELT C 189, 15.6.2017, lk 1).
- Eurofound (2021), „Impact of COVID-19 on young people in the EU“ (COVID-19 mõju ELi noortele), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.
- Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon ELi noortedialoogi kaheksanda tsükli tulemuste kohta (ELT C 504, 14.12.2021, lk 1).
- Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon noortevaldkonnas tehtava Euroopa koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027 (ELT C 456, 18.12.2018, lk 1).
- Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon ELi noortedialoogi seitsmenda tsükli tulemuste kohta: Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027 (ELT C 212I, 26.6.2020, lk 1).
- Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon, millega kehtestatakse suunised ELi noortedialoogi juhtimiseks. Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027 (ELT C 189, 5.6.2019, lk 1).

LISA II

EL-I NOORTEDIALOOGI ÜHEKSANDA TSÜKLI 1.–5. ALATEEMA SOOVITUSTE TÄIENDAVAD
KOKKUVÕTTED

ELi noortedialoogi üheksanda tsükli rakendusetapp tugines viiele alateemale, mille valisid välja 2022. aasta jaanuaris Prantsusmaal Strasbourgis toimunud ELi noortekonverentsil osalejad. Rakendusetapi analüüsid toimusid 2023. aasta veebruaris ja märtsis ning nende kaudu saadi teavet ja konkreetsem ülevaade rakendusaruannete kahest peamisest valdkonnast, nimelt rakendustegevuse ulatusest ja ELi noortedialoogi üheksanda tsükli rakendustegevuse tulemusena tuvastatud mõjust. Rakendusetapi aruanne ⁽¹⁾ oli aluseks aruteludele, mis toimusid 2023. aasta märtsis Rootsis Växjös aset leidnud ELi noortekonverentsil.

Käesolev lisa sisaldab tsükli 1.–5. alateema kohta antud soovitude täiendavaid kokkuvõtteid, mille koostasid konverentsil osalejad.

1. Teave ja haridus

„Meie soovitude eesmärk on tagada usaldusväärne ja kaasav teave kestlikkuse ja kliimamuutuste kohta. Selline kasutajasõbralik teave, mis on kättesaadav eri vanuses või eri eluetappides inimestele, aitab meil saavutada keskkonnahoidlikuma Euroopa. Me peame integreerima neid teemasid käsitleva teabe igat liiki hariduslikku sisusse, mida kasutatakse nii mitteformaalses kui ka formaalhariduses. Oluline on õppida koos ja üksteiselt, võttes arvesse mitmesuguseid vaatenurki, mida pakuvad näiteks eri kultuurid ja erinev sotsiaal-majanduslik taust. Seepärast tuleks arvesse võtta kliimaõiglust. Ei ole õiglane koormata noori sellise poliitika tagajärgedega, mida nad ise ei kujundanud. Meil on vaja, et kõik põlvkonnad osaleksid aktiivselt kliimamuutusi ja vajalikke lahendusi käsitlevas teavitustöös.“

Noored vajavad sisukalt tegutsemiseks oskusi, teadmisi ja platvorme. Oluline on kasutada mitteformaalse hariduse potentsiaali ja võtta arvesse praktilist kasu. Ootame, et rakendamine põhineks interdistsiplinaarsel lähenemisel ning selle puhul kasutatakse ära noorteorganisatsioonide ja noorte teabeteenuste potentsiaali ja juba olemasolevaid teadmisi. Haridustöötajatele on vaja tagada vahendid, et nad saaksid asjakohast koolitust ja oleksid suutlikud oma ülesandeid täitma. Kuna tegemist on areneva protsessiga, peab see hõlmama pidevat hindamist, seiret ja täiustamist.“

2. Meetmed ja võimestamine

„Ikka ja jälle ei võeta noori arvesse ja jäetakse nad kõrvale nende tulevikku suurel määral mõjutavatest otsustusprotsessidest. Selle probleemi lahendamiseks kutsume tungivalt üles täiustama kohalikke alt üles suunatud osalemismehhanisme, võimestades noori ja eriti neid noori, kellel on vähem võimalusi.“

Kuigi need [nõuandekogud] on praegu olemas mõnes riigis, näiteks Soomes, Eestis ja Rootsis, oleme seisukohal, et on vaja üleeuroopalist raamistikku, mille abil luua tõhusamad mudelid kohalike noorte ja otsustajate vahelise tegeliku kaasotsustamise protsesside jaoks. Selle lähenemisviisi puhul tuleb rakendada kestlikku ja valdkonnaülest rakurssi, et tagada nii protsesside järjepidevus kui ka erineva tausta ja elukogemusega noorte kaasamine. Valdkonnaülese lähenemisviisi järgimine viitab asjaolule, et isik võib samal ajal kogeda mitut liiki diskrimineerimist ja tõrjumist.

Kõnealused nõuandekogud moodustatakse demokraatlike protsesside kaudu, mille eestvedajaks on noored ja mille kaudu noored valivad ise oma esindajad. Konkreetne protsess ja selle logistika võivad lähtuda kohalikest kontekstist. Nõuandekogude liikmed esindavad kohalikke noori kohalike poliitikakujundamise protsesside eel, järel ja nende jooksul.

On äärmiselt oluline, et liikmesriigid seaksid prioriteediks noorte otsustusprotsessidesse kaasamise ja nende esindatuse sellistes protsessides. Luues kohalikul tasandil sõltumatuid nõuandekogusid ja võimestades noori, eelkõige vähemate võimalustega noori, saame luua parema tuleviku kõigi jaoks.“

(¹) Bärta O., Moxon D. (2023). ELi noortedialoogi üheksanda tsükli rakendusetapi aruanne. DOI: 10.5281/zenodo.7696299.

3. Juhtimine

„Eli noortedialogi üheksanda tsükli konsultatsioonid näitasid noorte suurt usaldamatust seoses majandus-, sotsiaal- ja keskkonnapoliitikat puudutavate poliitikakujundusmehhanismidega. Hoolimata püüdlustest ja jõupingutustest kaasata noori kõnealustesse poliitikakujundusprotsessidesse, ei usu noored, et nende osalemine tooks kaasa poliitilisi muutusi.

Käesoleva soovitus eesmärk on tagada, et noored on kaasatud kogu poliitikakujundamisprotsessi ulatuses, et neid võetakse kuulda ning et nende meetmete puhul, mida poliitikakujundajad on pärast osalustegevust võtnud, toimub seire, võetakse järelmeetmeid ja antakse noortele tagasisidet ning esitatakse avalikke aruandeid, milles tutvustatakse saavutatud muutusi või põhjendatakse, miks muutusi ei ole kindlate tähtaegade jooksul toimunud. See aitab suurendada läbipaistvust ja vastutust kõigil poliitikakujundamise tasanditel.

Käesolev soovitus aitab kaasa noorteorganisatsioonide, sealhulgas kohalike, piirkondlike, riiklike ja Euroopa noortenõukogude rolli suurendamisele, ELi noortedialogi süvendamisele ja mõjuhindamisvahendite (näiteks noortele avalduva mõju hindamised) kasutuselevõtmisele. See võimaldab kujundada sihipärasemat poliitikat, mis on mõjus, aitab vähendada ebavõrdsust ning toetada praeguseid ja tulevase põlvkondi.“

4. Liikuvus ja solidaarsus

„Euroopa oskusteaasta 2023 raames rõhutati tungivat vajadust edendada tööjõu ümberõppel ja täiendõppel põhinevat mõtteviisi, mis aitab kaasa kestlikule majanduskasvule ning toob kaasa hästi varustatud formaalharidussektori ja konkurentsivõimelise tööturu. Seepärast kutsume Euroopa noori tungivalt üles osalema vabatahtlikus tegevuses ja õppimisega seotud liikuvuses kui aktiivses õppetegevuses oskuste edasiarendamiseks. Samal ajal esineb noorte seas, kuid samuti poliitikakujundajate hulgas, formaalharidusasutustes ja tööturul järjest enam väärarvamusi, mille tõttu ei osata hinnata selliste kogemuste väärtust ega asjaolu, et need võivad aidata Euroopa noortel arendada uusi pädevusi.

Enamik noorte jaoks ei ole liikuvus teabe puudumise, keelebarjääri, ebapiisavate rahaliste vahendite ja muude isiklike kohustuste tõttu kättesaadav. Seega on selleks, et kõik Euroopa noored neist võimalustest teada saaksid, vaja usaldusväärsest allikast pärit noortesõbralikku ja kättesaadavat teavet ning üldist teadlikkuse suurendamise kampaaniat, mis aitaks kujundada kaasavat ühiskonda vastavalt noortevaldkonna eesmärgile nr 3.

Euroopa Komisjon peaks algatama liikmesriikidega konsulteerimise protsessi, et töötada kahe aasta jooksul välja riiklikud tegevuskavad, milles keskendutakse vabatahtliku tegevuse ja õppimisega seotud liikuvuse kättesaadavamaks muutmisele noorte, eelkõige piiratud võimalustega noorte jaoks. Lisaks peaksid liikmesriigid looma raamistikku, et oma tegevuskavade raames tunnustada pädevusi ja oskusi, mis on omandatud lühi- ja pikaajalise vabatahtliku tegevuse ning õppimisega seotud liikuvuse käigus, tunnustades nende kogemuste väärtust töö ja õppimise seisukohast.“

5. Juurdepääs taristule

„Hoolimata olemasolevatest transpordisoodustustest, on transport piirkondlike erinevuste tõttu endiselt paljude noorte igapäevaelus takistuseks, seda eriti maapiirkondades, kus taristu on vana ja/või ebapiisav. Transport mõjutab noorte õppimist, tööd ja igapäevaelu. Meie ühistranspordisüsteemide edendamisel on keske tähtsusega kättesaadavus, taskukohasus ja üldine ligipääsetavus. Kui noored saavad kasutada ühistranspordi, vähendab see maalt linna ümberasumist. See aitab säilitada elu maapiirkondades, parandades liiklust ja motiveerides noori jääma maale ning edendades samal ajal kestlike eluasemete ehitamist nii maa- kui ka linnapiirkondades.

Noorte kliimapileti algatuse eesmärk on rakendada lihtsat süsteemi, millega pakutakse noortele piirkondlikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil ligipääsetavat, taskukohast ja kättesaadavat ühistransporti. Usume, et sotsiaalse ja keskkonnavalase kestlikkuse saavutamiseks on vaja terviklikku lähenemisviisi. Samuti on meie eesmärk anda noortele võimalus otsustada sagedamini kestlike transpordivõimaluste kasuks ning võimaldada liikmesriikidel ehitada pikas perspektiivis üles kestlikum taristu ning suurendada liikuvust ja solidaarsust liikmesriikide vahel.

ELi noorte kliimapilet on katsealgatus, mille käigus tegeletakse ühtse digiplatvormi loomisega kolme eri tasandi jaoks (piirkondlik, riiklik ja rahvusvaheline tasand). Kaks esimest tasandit oleksid vabatahtlikud ning Euroopa Komisjon toetaks neid ainult selleks soovi avaldanud liikmesriikide puhul. Rahvusvahelise tasandi puhul toimuks kogu ELi hõlmav ühtlustamine. Kõnealuse platvormi funktsioonid hõlmavad riiklike hindadega kohanemist ja see toimib foorumina, kus tutvustatakse parimaid tavaid. Mis puudutab kestlikku ühistransporti, siis soovime, et noored saaksid ennast teostada, mitte üksnes vaevalt toime tulla.“
